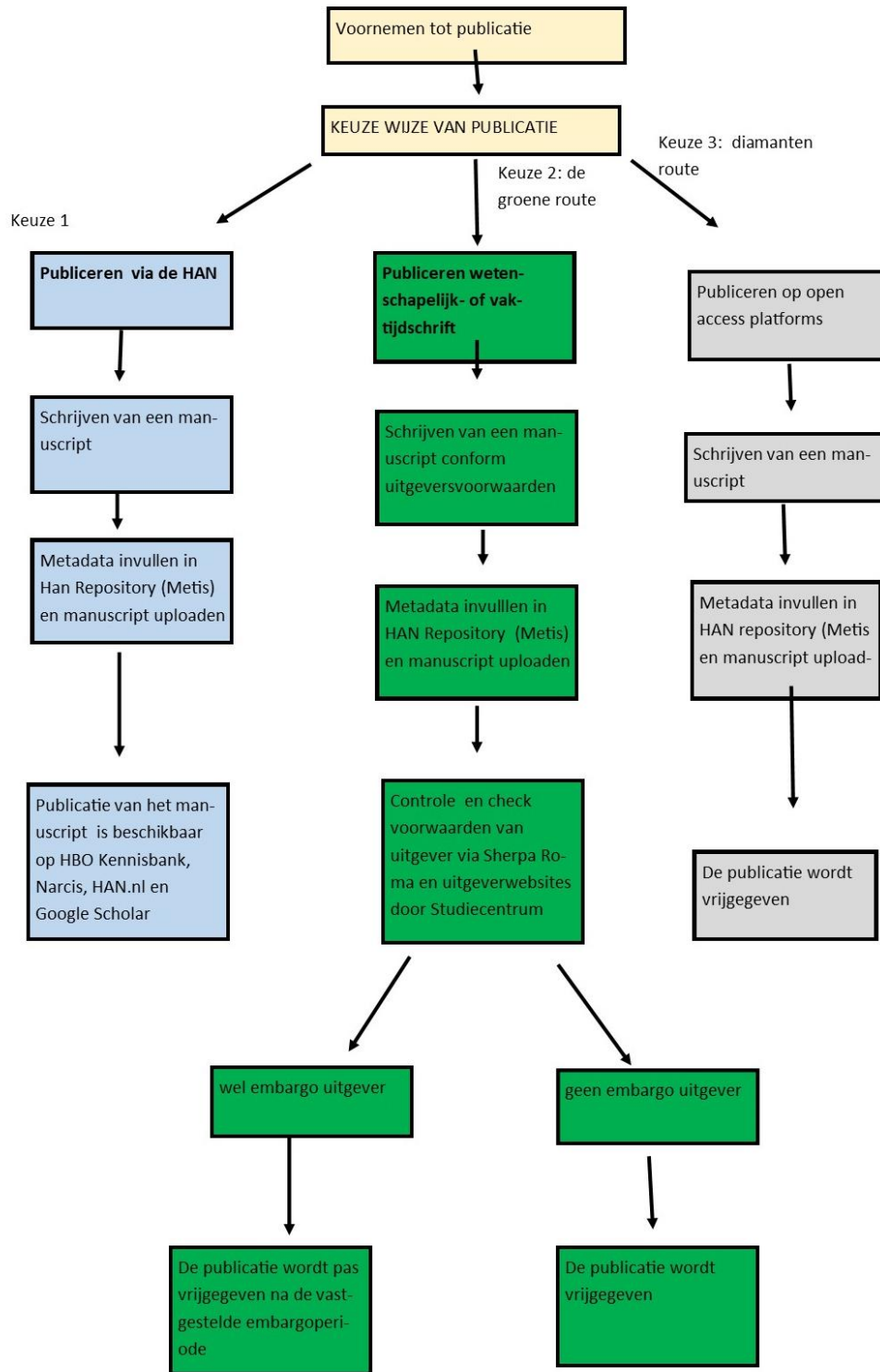

Stappenplan en begrippenkader - Open Access publiceren bij de HAN

1. Stappenplan

2. Begrippenkader Open Access publiceren

Open Access

[Open Access](#) is een brede internationale beweging die streeft naar vrij en online toegang tot wetenschappelijke informatie. Iedereen moet de inhoud kunnen lezen, downloaden, kopiëren, distribueren, printen, indexeren. Tevens moet iedereen de informatie kunnen doorzoeken, gebruiken in het onderwijs of op een andere manier gebruiken binnen de wettelijk geldende afspraken. Zonder financiële, juridische of technische barrières. Dan spreken van een Open Access publicatie of Open Access onderzoeksdata.

Open Access informatie vergroot de zichtbaarheid en het (her)gebruik van wetenschappelijke onderzoeksresultaten.

Er zijn verschillende manieren (routes) om publicaties beschikbaar te stellen. Omdat het grootste deel van deze publicaties gepubliceerd wordt in wetenschappelijke tijdschriften, bestaan er afspraken met uitgevers over de kosten en mogelijkheden.

Gouden route

De auteur betaalt een vergoeding aan de uitgever voor het publiceren van de artikelen. Dit noemen we 'Article Processing Charge' (APC). Hierna zijn deze artikelen onbeperkt toegankelijk voor een ieder op de website van de uitgever. Om dit mogelijk te maken heeft de VNSU hierover met een groot aantal uitgevers afspraken gemaakt. Deze afspraken gelden echter alleen voor de universiteiten.

Groene route

Er wordt geen vergoeding betaald aan de uitgevers. De publicatie wordt gepubliceerd in een traditioneel abonnementstijdschrift (niet Open Access). Hierna wordt een manuscript versie van het artikel gedeponneerd in de HAN repository. Over deze manuscript versie worden afspraken gemaakt met de uitgever.

Of publicatie via de groene route plaatsvindt en binnen welke termijn (embargoperiode) dit is toegestaan, is te vinden op de website van [SHERPA/RoMEO](#), waar het Open Access beleid van alle uitgevers is verzameld.

Voor de Hogescholen heeft deze versie de voorkeur. De Stichting Hogeschool Bibliotheken (SHB) heeft hierover een [visiestuk](#) geschreven.

Diamanten route

Bij de diamanten route zijn er speciale platforms, tijdschriften etc. gecreëerd. Organisaties (universiteiten, fondsen, non-profit etc.) dragen de kosten van de infrastructuur. De redactie en peer review wordt door wetenschappers uitgevoerd. Bij deze vorm zijn er geen uitgevers betrokken.

Via de HAN

Er zijn geen andere partijen bij de publicatie betrokken dan de HAN. Via Metis wordt de publicatie op verschillende platforms gezet waardoor het Open Access beschikbaar wordt gesteld.

Zie [deze link](#) voor meer informatie over Open Access of bekijk deze uitleg op [YouTube](#).

Manuscript versies

Uitgeversversie

Een artikel dat collegiaal is getoetst (peer review) gekopieerd, nagelezen, gepagineerd en volledig opgemaakt voor publicatie. De betreffende uitgever moet toestemming geven voor gebruik van deze versie.

Preprint

Het originele manuscript van de auteur dat is ingediend bij een tijdschrift. Het is nog niet door collega's beoordeeld, dus geen peer-reviewed manuscript, maar een concept versie.

Postprint

Een manuscript dat peer preview heeft ondergaan en dien overeenkomstig is herzien, dit is een geaccepteerd auteurs manuscript maar nog niet met de lay-out van de uitgever.

Metadata van publicaties

Metadata betekent letterlijk data over data; het zijn gegevens die gaan over een bepaald document. Ze worden gebruikt om een document te omschrijven maar ook om het beter vindbaar te maken.

Formele metadata

Metadata die betrekking hebben op de formele gegevens van een document. Bijvoorbeeld de titel, auteur, uitgever, het aantal pagina's, het type document etc. Voor veel van deze formele gegevens bestaan internationale standaarden waardoor het makkelijk wordt om metadata van publicaties te delen en uit te wisselen. Voorbeelden van deze standaarden zijn RDA, Dublin Core, MARC en MODS.

Inhoudelijke metadata

Deze metadata worden aan de publicatie toegekend door diegene die het document opneemt in een informatiesysteem. Denk hierbij aan trefwoorden, een samenvatting of een classificatiecode.

Administratieve metadata

Gegevens die van belang zijn voor het beheer van documenten zoals datum van aanmaak en eigenaar maar ook de feitelijke vindplaats van een documenten in bijvoorbeeld een bibliotheek.

Creative Commons licenties

Een [Creative Commons](#) licentie geeft de juridische status van een publicatie aan op het gebied van auteursrechten. Onderzoekers, auteurs, wetenschappers e.a. kunnen hiermee aangeven in welke mate en onder welke voorwaarden het werk gekopieerd, bewerkt en/of gedeeld mag worden. Het aanbieden van je werk onder een Creative Commons licentie betekent niet dat je je auteursrechten opgeeft.

Auteur Identifier

De [International Standard Name Identifier](#) (ISNI), is een uniek internationaal auteursnummer.

Auteur identifiers brengen diverse schrijfwijzen van een auteur bij elkaar en maken onderscheid tussen auteurs met dezelfde naam. In NARCIS staan deze unieke nummers op de persoonspagina van onderzoekers. Met behulp van identifiers is het mogelijk de publicaties en datasets op de persoonlijke pagina's te tonen. In 2020 wordt binnen de HAN, de DAI vervangen door ISNI.

Algemeen HAN Beleid - publiceren

In 2009 ondertekenden de Nederlandse hogescholen en universiteiten de [Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities](#). Hiermee onderschrijven ze de doelstelling om onderzoeksresultaten van de instelling voor iedereen zo veel mogelijk kosteloos beschikbaar te stellen. Zie ook het kennisdisseminatie en publicatiebeleid HAN2012.

De kern van deze afspraken is dat met publiek geld gefinancierd onderzoek alleen nog Open Access gepubliceerd mag worden. Bij de HAN wordt de Open Access publicatie fulltekst opgenomen in de HAN repository waarna het beschikbaar gesteld wordt via de HBO-Kennisbank, Narcis, Google Scholar en HAN.nl.

Open Access publiceren wordt steeds belangrijker. Vanuit de [Nederlandse overheid](#) en de [Europese Unie](#) verschenen verschillende rapporten over dit onderwerp. Op Europees niveau zijn hier duidelijke afspraken over gemaakt. De Vereniging van Hogescholen heeft een voorlopige [handreiking](#) opgesteld die het open delen van kennisproducten beschrijft met bijbehorende kaders en randvoorwaarden. Zij wil hiermee het open publiceren verder stimuleren.

Om Open Access binnen de HAN verder te stimuleren is afgesproken dat kennisproducten, waarvan de HAN auteursrechtbeheerder is en die niet gepubliceerd worden via een uitgever, beschikbaar gesteld worden via CC-licenties met naamsvermelding van de auteur.